

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ערובין

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיו.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ו הדר

גמ' סא : - סה.

גוי, אינו מודה בעירוב בחצר אוסר [שמא ילמוד ממעשיו],
לראב"י, להל' - דוקא בב' בתי ישראלים [חד לא שכיחי דדיירי], ולא מהני עירוב, ביטול
וצריך לשכור (רב חסדא - שכירות בריאה שיכול למלאות החצר כלים, רב ששת - שכירות רעועה) וגוי
לא מוגר - ויצא.

לכו"ע דירת עכו"ם לא שמה דירה וכשאין ישראלים מותר להכניס ולהוציא מבתיים לחצר
מודה ר"מ בישראל א' עם גוי דלית' דמותר להוציא מביתו של הישראל (אא"כ אתי ביומיה - גזרי), אבל
לא מבית הגוי אפי' ליתא דישראל [אע"פ דבלי בעלים לא הוי דירה, אבל גזרו אטו אית']

מותר לתלמיד חבר להורות, לבדוק סכין שלא במקום רבו (ג' פרסאות),
רבא - לעצמו אפי' במקום רבו אא"כ דיברו על כבוד הרב, הרב מופלג
בפני הרב חייב מיתה חוץ לאפרושי מאיסורא דמותר

אביי - הגרים עם נכרי יכולין לבטל רשותם לא' - ויערבו ויכריזו דלא מועיל העירוב [שלא לבטל תורת
עירוב]

לרש"י - כולם אסורין להוציא מחצרותיהם למבוי, ומותר לטלטל במבוי כלים ששבתו בתוכו ובבית היחיד
ורבא חולק - ישאל מגוי מקום והוי כשכירו ולקיסו ויתן עירובו

ה' שכירו ולקיסו - מספיק נתינת עירוב מא'

שתה רביעית יין - שמואל - אל יורה (ור"נ חולק) עד שהלך דרך מיל, רכוב ג' מילין, ישן כ"ש

לרב חנינא "שיכור", "שתוי" עד שיעור מאליו; רב ששת - שיעורו אותו

אין מעבירין אאוכלין - בפרוצות בכשפים רק פתיתין

טרוד בצר אל יתפלל

רש"י סא : - סד:

לרש"י - ר"ג - צדוקי אינו כגוי, אבל כותי כגוי.

לרש"י גוי נהרג על גזל ואינו משלם אפי' בגזל מגוי.

"ג בר"מ דב' ישראלים בבית א' אז הגוי אוסר עליהם (אפי' לית' דשכיח דדיירי, ורש"י חולק).

לר"ג צריך חכם למצא פתח לשואל על נדרו לומר על דעת כן לא נדרתי
לרש"י - היינו "פותחין בחרטה", ולמ"ד אין פותחין החכם עוקר בלי טעם

גמ' סה : - סז :

ישראל בחיצונה וישראל וגוי בפנימית (או הפוך) ועירבו - הפנימי מותר, והחיצון אסור [כר"ע דדריסת רגל
אוסר החיצון והו"ל בחיצונה ב' ישראלים]

מותר למיגר ממשכיר שבידו לסלק השוכר לפני זמנו

כשיבא הגוי בשבת (לרש"י שלנו - ולא עירבו בע"ש)

ר' חנינא בר יוסף, ר' יוחנן - יכול לשכור מגוי בשבת (רש"י - ואח"כ לבטל רשות לא')

רב אסי - לא ישכור, רב ששת - מודה רב אסי בגוי (לרש"י - שהיה לפני שבת) ומת בשבת דמבטלין רשות

זל"ז [אפשר לתקן מאתמול]

ורב המנונא וברייטא ע: חולקים

שוכר כמערב - לענין פחות מש"פ, אפי' שכירו ולקיסו, א' מערב \ שוכר ע"י כולן

שמואל - א"א לבטל במקום שאין אוסרין זע"ז, בחורבה ביניהם, כשבא הגוי בשבת - דא"א לערב מאתמול
לרבא - וכן בב' חצירות לפניו זמ"ז א"א לבטל א"כ עירוב בפנימית ושכח חיצוני לערב [אחדא דשא
(רש"י - לר"ע חיצוניים מבטלים להפנימיים, דלתקוני שתפתין)]
לאביי - יש ביטול מחצר לחצר בפנימי וחיצוני [גמ' עה: - דאוסרין זא"ז (רש"י - ומתוך שאוסרין מבטלין)]
ור' יוחנן חולק - תמיד אפשר לבטל - רב ששת - חוץ מהוקפו מחיצות חצר בשבת [רש"י - אין אוסרין וגם א"א
לערב מאתמול]

אי יש לגוי גם פתח ד"ט X ד"ט לבקעה, לקרפף יותר מסאתים, אפי' משתמש במבוי, אינו אוסר [ניחא טפי
באור טפי]
ישראל אינו אוסר בפתח לקרפף של סאתים, ואוסר ביותר מסאתים (לרש"י - בשלא הוקף לדירה)
ר' יוחנן - קרפף יותר מסאתים שלא הוקף לדירה מדא' הוי רה"י [מחיצה] וקרמלית מדרבנן [דמחוסרת
דיוורין]
רב אשי - אבל מותר לטלטל ממנו לים והפוך (פחות מד"א) [הם אמרו והם אמרו]

רש"י סו. - סז.

פנימים מבטלים לחיצוניים זכות דריסת רגל
ע"י עירוב במקום אחר נעשים כדיורים שם ואם אסורים במקומם אוסרים על כולם א"כ מבטלין אותו
הרגל
עירוב בחיצונה, א"א ליבדל מהחיצונה, דהרי הפנימית בלא עירוב ואוסרין זע"ז
לרש"י פנימיים שבטלו לא' (או הפוך) עדיין הם רגל האסורה במקומה דעדיין יש להם דריסת רגל בחצר.
אין לתקוני שתפתין כשתחלת העיוות ע"י ששכח א' מהם עצמם

גמ' סז: - עא.

חכם שהורה בדרבנן, עבדינן מעשה והדר מותבינן.
אמירה לנכרי בשבות במקום מצוה - מילה - מותר [לית בי' מעשה]
אינו מוותר מן השיתוף - בטל השיתוף [רש"י - אין בלבו להיות בו חלק גמור]
ר' אושעיא כברייתא דמשתתפין בתוך אוצר (= בדבר הכנוס ביחד) [לב"ה יש ברירה]
ואביי כברייתא דאין משתתפין
רב - מבטלין וחוזרין ומבטלין (השני לראשון)
שמואל - אין חוזרין ומבטלין [דאיסתלק (רש"י - והוי כבן חצר אחרת), כחוכא וטלולא, כר"א דמבטל נמי
רשות ביתו ואיסתלק]
רבא צוה לפנות כלים מחדר הסמוך לחצר לפני שביטל רשות חצירו [לרש"י - שלא יבא להוציא; לטלטל, וכמ"ד
אין חוזרין ומבטלין]

ת"ק - צדוקי כגוי (רש"י - וא"א לבטל),
ר"ג - לאו כנכרי - ר"מ - אפי' מומר לחלל שבת בפרהסיא
ר"י - דוקא מחלל בצנעא יכול לבטל (לתי' א' בגמ' - ממ"נ כגוי)
ביטל רשותו, והחזיקו בני מבוי במבוי (רש"י - משקידש היום) ע"י הוצאת כלים,
ר"מ - שוב אין המבטל יכול להחזיק ולאסור
ר"י - יכול לחזור אחר שהחזיקו

מומר לכה"ת - לר"מ - מומר לא' מכל איסורין, רבנן - מומר לע"ז, ברייתא - או לחלל שבת בפרהסיא
ביטול רשות באמירה ("קנויה", "מבוטלת") וא"צ לזכות (רש"י בקנין סודר)
אין מקבלין קרבנות ממומר לכה"ת [מכם ולא כולכם]

משנתנו - המבטל רשות חצירו, רשות ביתו לא ביטל; לר"א - אף רשות ביתו ביטל.
א' שביטל לרבים יכול להוציא מביתם לחצר [אורח לגבייהו], אבל רבים שבטלו לא' לא [רבים לגבי חד לאו
אורח (רש"י - והשתמשותם בחצר הו"ל משקל רשותא)]

בטלו לשנים שלא ערבו ואח"כ א' מהם לחברו (אפי' אמרו קני ע"מ להקנות) לא מהני [רש"י - ביטול דקמאי
לא אהני ולא קנייה לו]

רבה - המבטל רשות צריך לבטל לכאור"א שעירבו
ואביי (ור"א כו:) חולק [רש"י - עירבו - כולו כחד, רש"י כו: - בעין יפה ביטל]

לא עירב ומת בשבת - ר"נ - יורש מבטל [כרעיה], דבי שמואל - אין מבטל [לא מצי מערב מאתמול]
בן חצר שעירב ומת בשבת, היורש אינו אוסר [הותרה].

א' שלא עירב מת וירש בן חצר שעירב - אוסר.
גר שמת מבעו"י, ולא החזיק בנכסיו עד שחשיכה, מ"מ אוסר [הו"ל להחזיק מבעו"י (רש"י - רשותו תלויה
ועומדת)]

ב"ש - אין ביטול רשות בשבת [אקנויי רשות]
וב"ה חולק [עולא - ככלך אצל יפות (רש"י - גילוי דעת דמעיקרא נחא אלא ששכח לערב), אביי - סילוק
רשות הוא]

רש"י סט. - ע.

מחלל שבת במילי דרבנן בפרהסיא חשיב מומר
מת בשבת ולא ביטל רשותו - לרש"י - גם יורשיו אסרי

גמ' עא. - עג.

שותף לשכן זה וזה ביין (לרב - בכלי א') (רש"י - שלא לשם שיתוף) א"צ לערב
(לרב יוסף - לר"ש - אפי' לזה ביין וזה בשמן [כר' יוחנן ב"נ דיש להם חיבור])
רבה לר"א בן תדאי - דוקא כשכ"א שפך יינו לחבית אבל לקחו חבית בשותפות צריך לערב [אין ברירה
(רש"י - לא הוברר יין לכאור"א)]

רבה - לר"ש אפי' חצר בין ב' מבואות ולזה שותף ביין ולזה בשמן - מותר עם כ"א
עירוב חצירות בפת דוקא [רש"י - לערב דירתן לא' - ודירה אינו נמשך אחר יין]; שיתוף מבואות ביין ג"כ
ר"מ (הל', מורין, נהגו), ולרב יוסף לר"א בן תדאי - צריך עירוב חצירות (רש"י - דרך פתחיהן זל"ז) להתירן וגם
שיתוף במבוי להתיר המבוי [שלא תשתכח תורת עירוב]
(למ"ד א' - חוץ מבפת (לרש"י - דסומכין על שיתוף או על עירוב) [דאלמוה טפי בפת, דהשיתוף לכולם
יחד] אבל עירוב לא יועיל למבוי)
חכמים - או עירוב או שיתוף (למ"ד א' חוץ משיתף ביין (רש"י - דלא אמרינן מיגו) - רש"י לרב יוסף -
ולרבנן דר"א בן תדאי - אף סומכין אשיתוף דיין להעירוב)

ה' חבורות בטרקלין (רש"י - וכ"א פתוח לחצר) - ב"ש - רשויות חלוקות, ב"ה - טרקלין מחברין:
ל"ק דר"נ - מח' דוקא במסופס (רש"י - מחיצה נמוכה מ'), ל"ב - בכ"מ,
מח' ר' חייא ור"ש ברבי: מח' דוקא במחיצות מגיעות לתקרה,
ר"י הסבר, להל' - מח' דוקא במחיצות שאין מגיעות לתקרה
תנא - ל"ק - מח' דוקא כשמוליכין עירובן למקום אחר [רש"י - לכו"ע טרקלין מחברין, ולב"ש אפי' ה' שעירבו
כולן צריכין ליתן פת]
ל"ב - מח' דוקא כשעירוב בא אצלן ורק כה"ג לב"ה עירוב א' לכולן

ר"י - רק מקום דירה אוסר וחשיב חלוק -
רב - מקום פיתא (חוץ משומרי פירות דטפי נחא להו שיהא פיתן אצל לינתם)
שמואל - מקום לינה

ת"ק - אפי' בית התבן, בקר, עצים, אוצר אבל לא בית שער
בתים לאב, בנים, אחרים בחצר ואוכלין אשולחן אביהם (לרב - מקבלים פרס ממנו),
עירוב לכאור"א [מגו דאחרים אסרי] חוץ: מעירוב בא לבית האב, אין אחרים באותו חצר.

דירה לכ"א ומקבלין פרס:

נשים - ר"י בן בתירה - אינן אוסרין, ר"י בן בבא - אוסרין
עבדים - ר"י בן בתירה - אוסרין, ר"י בן בבא - מותר
תלמידים - מותר

אלפים לתלמידים מביהמ"ד (מקום לינה) ולא ממקום פיתה [ניחא טפי שיהא פיתן שם]
חצר האב, הבן/תלמיד כנפרדים ולחי וקורה יתיר המבוי (לרש"י עד: ורב חולק)

רש"י עא. - עב.

עירוב בב' כלים כשר רק כשגבו לשם עירוב ומלויה ואייתר
י"מ - לרבנן בחצר בין ב' מבואות ששותפין בכלי א' צריכין לערב, ורש"י חולק.
עירב כל חצר לעצמה ונשתתפו כולם במבוי מהני לכו"ע אף לדרך פתחים ביניהן
לרש"י עג: שיתופי מבואות מניחין בחצר וכ"ש בבית

גמ' עג: - עו.

ביטול רשות מהני אף במבוי
עירבו ושתתפו ושכח א' לערב, מודה ר"מ דמהני [ברוב עירבו לא תשתכח תורת עירוב]
לרב חצירות הפתוחות זל"ז חשיבי כחד חצר ואין היתר לחי וקורה למבוי
רב - היתר לחי וקורה למבוי רק בב' בתים (לכל חצר) וב' חצירות
שמואל - אפי' בית א' וחצר א' (לרש"י - עם בית א') (וספק אי חזר שמואל)
ר' יוחנן - אפי' חורבה א' וחצר א'

מבוי, חצר שצד א' גוי וצד ב' ישראל - אסור לבתי ישראל הפתוחים לרה"ר לערב עמו דרך חלונות לביתו
להתירם במבוי [אסור לדור יחיד במקום גוי (רש"י - לא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מהגוי)]

חצר פנימית שדריסת רגלה בחצר חיצונית:

ת"ק - רגל האסורה במקומה אוסרת
ר"ע - אף המותרת במקומה אוסרת במקום שלא עירבה שם (אא"כ עשה דקה (רש"י - דלת לפני פתח
הפנימית לסלק דריסת רגלה))
רבנן בתראי - אף האסורה אינה אוסרת

ערבו וערובן בפנימית ושכח א' מהחיצונה - חכמים - פנימית מותרת [אחדא דשא]
ר"ע - אסורה [עירוב מרגלה, ואין שיתוף לעוותי דיכולה החיצונה לבטל רשות הרגל עירובה מחצר
לחצר]

ערובן בחיצונה ושכח א' מהחיצונה - אף הפנימית אסורה [רש"י - א"א למיחד דשא דעירובן ליתא גבה]

יחיד בפנימית וב' בחיצונה - רב אדא ב"א - אף הפנימית אסורה [לרש"י - אטו ב' בפנימית]
שמואל - מותרות - ר' אלעזר - חוץ מנכרי בפנימית וב' ישראלים בחיצונה [נכרי כרבים (רש"י - חושבים
שיש רבים - "ואין דריסת רגל אוסרת", או ש"עירבו בלי שכירות מועיל")]

י' בתים זה לפנים מזה - שמואל - רק הכי פנימי נותן עירוב [כולן "בית שער" לו]
ר' יוחנן - אף בית התשיעי [בית שער דיחיד לא הוי בית שער]

ג' בתים בין חצירות - כ"א נותן עירובו באמצעי, והבית הסמוך הפתוח לחצר = בית שער

א"א להשוות "בית" (מקום הנחת עירוב) לחצר זה ו"בית שער" (א"צ ליתן עירוב) לזה [ממ"נ]

רש"י עד. - עה:

לרב כ"מ שא"צ לערב או דמצי כולם לערב בלי שיתוף, אין היתר לחי וקורה במבוי
לרש"י - חורבה וחצר במבוי - אסור להכניס לחורבה שיש לה בעלים הגם דאינה אוסרת המבוי
נכרי בפנימית וישראל יחיד בחיצונה אינו אוסר - דהל' כראב"י דאפי' בחצר א' מותר